

Theater komt pas na de pauze

THEATER

★★★★★

MARIA STUART

**Maria Stuart van Friedrich Schiller door
Toneelgroep Amsterdam/Toneelhuis**

Regie: Ivo van Hove

6/12, Bourla Schouwburg Antwerpen

Tournee: toneelgroepamsterdam.nl

**Het eerste deel van dit koninginnendrama
is nogal saai en zielloos, het einde is bloed-
stollend.**

De kostuums komen pas aan het eind. Waar de meeste opvoeringen van Friedrich Schillers koninginnendrama *Maria Stuart* prachtig vormgegeven kostuumstukken zijn, houdt Ivo van Hove zijn publiek lang in spanning. Alle personages in zijn superstrakke en cerebrale visie op dit stuk zijn sober gekleed: de mannen in donkerblauwe pakken, de vrouwen in zwarte jurken met hier en daar wat bloot, op onmogelijk hoge naaldhakken.

Maar dan, aan het bloedstollende einde, staat Maria Stuart (Halina Reijn) in vol ornaat klaar om onthoofd te worden. En Elizabeth I (Chris Nietvelt) is in haar majestueuze robe een icoon van de ijskoningin geworden.

The battle of the queens – dat is Maria Stuart. Elizabeth regeert Engeland, Maria Stuart Schotland; de één protestants en toegewijd, de ander katholiek, aards, een tikkeltje losbandig. Concurrenten in de liefde, maar vooral ook in de ambitie naar macht.

Als het stuk begint, zit Stuart al negentien jaar vast in een Engelse kerker. Door haar rivale op te sluiten, denkt Elizabeth haar positie te hebben veiliggesteld. Ze raakt echter ook in gewetensnood: moet ze het doodvonnis tekenen of genade schenken? Om haar heen krioelt het van raadsheren, ridders en graven, allemaal machtsgeile mannen met snode plannen, een enkele trouwe dienaar daargelaten.

Uiteindelijk culmineert het stuk halverwege in een ontmoeting tussen beide vrouwen, waarin Maria Stuart zich sterk en grootmoedig toont en Elizabeth zich nauwelijks raad weet met haar vastberadenheid. Van daaruit stevent het drama af op de onafwendbare afloop: de dood van Stuart en de doorstart van Elizabeth – *the virgin queen*.

Bijna drie uur duurt de voorstelling, die Van Hove maakte als coproductie van Toneelgroep Amsterdam en Toneelhuis Antwerpen. Het lange deel voor de pauze is eerlijk gezegd nogal saai en zielloos. Het conflict wordt vooral getoond door al die mannen die hier nogal inwisselbaar zijn. Opgewonden kereltjes zijn het (onder anderen gespeeld door Eelco Smits, Maarten Heijmans en Robert de Hoog), strak in het pak maar weinig geloofwaardig. Alleen Hans Kesting als de oprechte Leicester en de verrassend sterke Matteo Simoni als de geile Mortimer overtuigen. De hele setting is sober, somber en duister. Als de personages niet aan het woord zijn, zitten ze zwaarmoedig peinzend neer op de stalen designbankjes. Jan Versweyveld ontwierp een kille ruimte waarin paleis en kerker samenvallen.

Chris Nietvelt is aanvankelijk een plichtmatige, monotoon pratende Elisabeth, Halina Reijn een bijna frivole koningin in ballingschap. Het is

alsof beide actrices een blauwdruk van hun rollen spelen. Tussen de scènes door monteert Van Hove loeiharde geluidseffecten; het muziekdecor laveert tussen kerkelijk en new age. Af en toe is er een merkwaardig ritueel, zoals een gestileerde parodie op de hofdans en met veel handenspel omlijste zen-achtige aanrakingsscènes. Ook de ontmoeting tussen beide vorstinnen is hevig gestileerd. Ze vliegen elkaar naar de strot in een choreografie van onmacht.

Na de pauze neemt de fantasie het gelukkig over en wordt *Maria Stuart* van een duister hoorspel eindelijk theater. Als de vorstinnen in hun schitterende kostuums verschijnen, is Reijn een prachtige koningin, die met opgeheven hoofd haar lot aanvaardt. Van Hove heeft die gruweldaad briljant effectief vorm gegeven. Dat Maria in een fraai visueel trucje ten slotte ten hemel vaart, schuurt tegen kitsch aan, maar dat kan deze steile productie best hebben.

En Chris Nietvelt als mechanisch voortbewegende, eenzame vorstin in het slotbeeld – dat is echt onvergetelijk mooi.

Hein Janssen

Halina Reijn als Maria Stuart en Matteo Simoni als Mortimer.